

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Постанови Верховної Ради України «Про Заяву
Верховної Ради України щодо підтримки з боку України дотримання
норм міжнародного права в регіоні Східного Середземномор'я»

1. Обґрунтування необхідності прийняття проекту

До конституційних повноважень Верховної Ради України серед іншого віднесено визначення засад зовнішньої політики, реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі (пункт 5 частини першої статті 85 Конституції України).

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію між Україною та ЄС)¹, ратифікованої Законом України № 1678-VII від 16.09.2014², Сторони серед іншого повинні поглиблювати свій діалог і співробітництво та сприяти поступовій конвергенції у сфері зовнішньої та безпекової політики, у тому числі Спільної політики безпеки і оборони, а також, зокрема, розглядати питання недопущення конфліктів та антикризового управління, регіональної стабільності, роззброєння, нерозповсюдження, контролю над озброєннями та експортом зброї.

Регіон Східного Середземномор'я, до якого серед інших належать три держави – Грецька Республіка, Республіка Кіпр і Турецька Республіка – знаходиться на південь від території України та є важливим для нашої держави як в контексті торговельно-економічних відносин, так і з точки зору регіональної та загальноєвропейської безпеки.

При цьому Республіка Кіпр і Грецька Республіка є членами Європейського Союзу, а Турецька Республіка є стратегічним партнером України³.

Європейська рада 11 листопада 2019 року застосувала обмежувальні заходи (санкції) у відповідь на несанкціоновану діяльність Туреччини щодо буріння у Східному Середземномор'ї. Це стало наслідком неналежної реакції Турецької Республіки на висновки Європейської Ради від 15 липня 2019 року, згідно з якими, незважаючи на неодноразові заклики Європейського Союзу припинити свою незаконну діяльність у Східному Середземномор'ї, Туреччина продовжила бурові роботи в територіальних водах Кіпру. Європейська Рада наголосила на серйозному негативному впливі таких незаконних дій на цілий спектр відносин ЄС та

¹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>

³ <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

Туреччини. Європейська Рада знову закликала Туреччину утриматися від таких дій, діяти в дусі добросусідства та поважати суверенітет та суверенні права Кіпру відповідно до міжнародного права⁴.

6 листопада 2020 року Європейська рада прийняла рішення про продовження на один рік, до 12 листопада 2021 року, існуючих обмежувальних заходів (санкцій) у відповідь на несанкціоновану діяльність Туреччини щодо буріння у Східному Середземномор'ї⁵.

Ситуація, що протягом останніх років склалася у Східному Середземномор'ї не може залишатися без належної реакції Українського Парламенту, враховуючи конституційні повноваження Верховної Ради України щодо визначення засад зовнішньої політики, інтереси України в цьому регіоні, передусім в торговельно-економічній і безпековій сферах, а також зобов'язання України в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Слід підкреслити, що одним з найактуальніших викликів для нашої держави є відновлення своєї територіальної цілісності. В цьому питанні Україна потребує широкої міжнародної підтримки і має демонструвати свою послідовну політику щодо підтримки територіальної цілісності інших держав, які мають відповідні виклики.

Український парламент має заявити про свою повагу до норм та принципів міжнародного права, зокрема Статуту Організації Об'єднаних Націй і Заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року, а також підтвердити відданість принципам невтручання у внутрішні справи інших держав та поваги до їх суверенітету.

Висловлюючи свою позицію, Верховна Рада України має враховувати багатовікові дружні українсько-грецькі відносини в різних сферах та спільні християнські цінності наших народів, а також розвиток відносин стратегічного партнерства з Турецькою Республікою, який поглибився в останні роки.

Таким чином, прийняття збалансованої Заяви Верховної Ради України щодо підтримки з боку України дотримання норм міжнародного права в регіоні Східного Середземномор'я відповідає вимогам часу і національним інтересам України.

2. Мета і цілі прийняття проекту

Проект Постанови спрямований на підтримку з боку України дотримання норм міжнародного права, зокрема норм міжнародного морського права, в регіоні

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/11/11/turkey-s-illegal-drilling-activities-in-the-eastern-mediterranean-council-adopts-framework-for-sanctions/>

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/11/06/sanctions-regime-against-illegal-drilling-activities-in-the-eastern-mediterranean-extended-by-one-year/>

Східного Середземномор'я та має сприяти посиленню міжнародної підтримки територіальної цілісності України.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту

Проектом Постанови пропонується схвалити Заяву, в якій Верховна Рада України:

закликає всі держави, міжнародні урядові та неурядові організації і приватних осіб поважати та дотримуватися норм і принципів міжнародного права, закріплених у Заключному акті Наради з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсінський заключний акт 1975 року) та інших міжнародно-правових актах, а також норм міжнародного морського права;

визнає важливу роль держав Східного Середземномор'я в забезпеченні загальноєвропейської та регіональної безпеки;

вітає підтримку суверенітету та територіальної цілісності України з боку Грецької Республіки, Республіки Кіпр і Турецької Республіки під час голосування за Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН про територіальну цілісність України № 68/262 (ухвалена 27 березня 2014 року на 68-й сесії Генеральної Асамблеї ООН)⁶;

підтверджує інтерес України до розвитку стратегічного партнерства з Турецькою Республікою та дружніх відносин з Грецькою Республікою та Республікою Кіпр;

висловлює солідарність з позицією Європейського Союзу щодо дій Турецької Республіки з буріння у Східному Середземномор'ї;

заявляє про підтримку суверенітету та територіальної цілісності Республіки Кіпр і закликає усі держави та міжнародні організації дотримуватися норм та принципів міжнародного права під час вирішення територіальних спорів щодо розвідки та видобутку корисних копалин у Східному Середземномор'ї;

закликає сторони до вирішення спірних питань політико-дипломатичним шляхом та делімітації континентального шельфу і виключних економічних зон зацікавлених держав на основі норм міжнародного права, зокрема міжнародного морського права.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

⁶ https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2014/189
<https://digitallibrary.un.org/record/767565?ln=en>

Основними нормативно-правовими актами у даній сфері правового регулювання є Конституція України та Регламент Верховної Ради України.

Прийняття даного проекту постанови не вимагає внесення змін до інших законодавчих актів.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень проекту постанови не потребує виділення додаткових коштів з державного або місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту

Прийняття Постанови засвідчить повагу України до норм та принципів міжнародного права, зокрема Статуту Організації Об'єднаних Націй і Заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року, відданість принципам невтручання у внутрішні справи інших держав та поваги до їх суверенітету, сприятиме подальшому розвитку відносин України з державами Східного Середземномор'я, а також посиленню міжнародної підтримки територіальної цілісності України.

Народні депутати України

О.А. Волошин (посв. № 154)

ЕАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Волошин Олег Анатолійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000F2262D0085CC8E00
Дійсний до: 21.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України

№ 154д9/1-2021/137879 від 22.04.2021

485418